

تحلیل تجارب زیسته معلمان در دوران کرونا و ارائه مدل کاربردی برای اجرای فرایند ارزشیابی در

آموزش های ترکیبی پس از کرونا

بهرنگ اسماعیلی شاد^۱*

(۱) استادیار گروه علوم تربیتی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران

* مسئول: esmaeili@bojnourdiau.ac.ir

تاریخ پذیرش مقاله ۱۴۰۱/۰۵/۱۹

تاریخ دریافت مقاله ۱۴۰۱/۰۴/۰۱

چکیده

هدف پژوهش تحلیل تجارب زیسته معلمان در دوران کرونا و ارائه مدل کاربردی برای اجرای فرایند ارزشیابی در آموزش های ترکیبی پس از کرونا بود. تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش از نوع مطالعات کیفی بود که به شیوه پدیدارشناختی انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه معلمان متوسطه اول استان خراسان شمالی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۰۱ به تعداد ۱۴۷۸ نفر بود. ۲۰ نفر با روش نمونه گیری گلوله برفی بعنوان نمونه آماری انتخاب شدند. داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختاریافته جمع آوری و با استفاده از روش کلاسیز مورد تحلیل قرار گرفت. با توجه به نتایج، فرصتهای آموزش مجازی عبارتند از: فرصتهای معطوف به معلم (ارتقاء سواد رسانه ای، حذف تردهای پرهزینه، جذاب نمودن فضای تدریس، بالا رفتن شأن معلم)؛ فرصتهای معطوف به خانواده (درگیری بیشتر اولیا با تکالیف دانش آموزان، ارتقاء سواد رسانه ای، حذف تردهای پرهزینه)، فرصتهای معطوف به دانش آموز (جبران عقب افتادگی تحصیلی، گسترش منابع یادگیری، ارتقاء سواد رسانه ای، حذف تردهای پرهزینه، ترویج روحیه همکاری، یادگیری خود راهبر، پژوهش محوری). چالشها عبارتند از: معطوف به معلم (عدم تجهیزات کافی، هزینه بسته های اینترنتی، ضعف در ارتباطات و...)، معطوف به خانواده (عدم آشنایی با دروس و نحوه آموزش آنها، ضعف سواد اطلاعاتی، هزینه های اینترنتی)، معطوف به دانش آموز (عدم دسترسی به اینترنت، هزینه بسته های اینترنتی، ضعف در ارتباطات عاطفی بین معلم و دانش آموز، عدم یادگیری کامل، اضطراب رایانه و اهمالکاری تحصیلی). برای نحوه ارزیابی اصول ذیل پیشنهاد گردید: توجه به نوع درس، پژوهش محوری، تعامل، اجتناب از محفوظات، توجه به خلاقیت، بازخورد، فضای رقابتی، تبعات، همراستایی ارزیابی/ تدریس، همراستایی با زندگی واقعی، طراحی آزمونهای استاندارد. روشهای ارزیابی پیشنهادی عبارتند از: پژوهش محوری، سوالات باز پاسخ و پرهیز از محفوظات، طرح سوالات تحلیلی، طراحی سوالات بوسیله چند متحن، آزمونک، مقاله پایانی، کارپوشه، سنجش هم کلاسی، مصاحبه شفاهی و آزمون نهایی.

کلید واژه گان: آموزش مجازی، ارزیابی، معلمان متوسطه اول، پدیدارشناختی.

مقدمه

همکاران، ۱۳۹۹). با شیوع این ویروس کشورهای مختلف یک به یک درگیر ویروس شدند، بخشهای مختلف جوامع تحت تأثیر این بیماری قرار گرفت (میرزایی، ۱۳۹۹: ۹). نهاد آموزش و پرورش نیز از جمله نهادهایی است که در برابر بحران شیوع ویروس در امان نماند (محمدی پویا، ۱۳۹۹). با در نظر گرفتن پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی همه گیری این ویروس در همه ارکان

در اواخر دسامبر سال ۲۰۱۹ میلادی نشانه های غیرقابل توضیحی در مورد پنومونی در ووهان^۱ چین گزارش شد. با گسترش این ویروس در ۱۱ فوریه سال ۲۰۲۰، سازمان بهداشت جهانی^۲ رسماً بیماری ایجاد شده توسط کرونا ویروس را بیماری کووید-۱۹ نامگذاری کرد (فرنوش و

^۱. Wuhan

^۲. WHO

فرصتها نقش اساسی دارند. کروالد^۵ (۲۰۰۸) نیز به جایگاه معلم در آموزش مجازی جهت بهره برداری از آموزش اشاره می کند. این معلمان هستند که با اجرا سر و کار دارند، پس تجربیات زیسته آنها در طراحی برنامه های آموزش می تواند نقش مهمی را ایفا نماید. معلمان رکن اساسی در فرآیند یاددهی-یادگیری هستند، لذا از تجربیات زیسته^۶ آنها می توان اطلاعات مفید و گران بهایی استخراج کرد.

از آنجا که با شیوع ویروس کرونا معلمان و دانش آموزان به کوچ اجباری از فضای آموزش حضوری به سمت فضای آموزش مجازی شدند؛ این در حالی است که سیستم ارزشیابی در مدارس، همچنان به روش های سنتی یعنی بر پایه نمره و آزمون باقی مانده است و سوال اینجاست که آیا روشهای ارزشیابی در کلاسهای حضوری می تواند در کلاسهای مجازی نیز پاسخگو باشد؟ آیا مسائل اخلاقی که شامل کاهش تقلب، رعایت قوانین امتحانی و نظارت در آزمونها در فضای مجازی نیز رعایت می شود؟ از دیگر مشکلاتی که معلمان به آن اذعان داشتند این مطلب بود که آیا در ارزشیابی مجازی مخاطب معلمان، واقعاً خود دانش آموزان هستند یا اشخاص دیگری در آزمون و پاسخگویی به سوالات حضور دارند؟ این موارد که تنها بخشی از چالشهای ارزشیابی در فضای مجازی می باشد بیانگر این واقعیت است که روشهای آزمونهای حضوری و سنتی، روش مناسب و عادلانه ای در قضاوت عملکرد دانش آموزان در فضای مجازی نمی باشد (عباس زاده و همکاران، ۱۴۰۰). با عنایت به موارد فوق، پرسش اصلی پژوهش حاضر این است که « معلمان در دوران کرونا چه تجاربی را در باب آموزش و ارزشیابی کسب نموده اند؟ و چه مدلی را برای اجرای فرایند ارزشیابی در آموزش های پس از کرونا می توان ارائه داد؟».

برخی پژوهشهای انجام شده در این حوزه عبارتند از:

زندگی مردم جهان، یکی از کارکردهای ملی که به شدت از بحران کنونی اثر پذیرفته، آموزش است (معاونت آموزشی دفتر برنامه ریزی آموزش عالی، ۱۳۹۹)؛ چرا که به دلیل رعایت فاصله گذاری های اجتماعی، از اوایل اسفندماه ۱۳۹۸ نظام آموزشی کشور عملاً به نوعی تعطیل شد. از آغاز تعطیلی مدارس و دانشگاهها برای کمک به حذف این بیماری، دغدغه تدوین و اجرای برنامه های تحصیلی برای تداوم آموزشها در منزل و در شرایط قرنطینه خانگی به بزرگترین چالش نظامهای آموزشی تبدیل گشت. یکی از برنامه های بسیار مهم و جدی که از سمت آموزش و پرورش مطرح و انجام شد، بحث آموزش الکترونیک یا همان آموزش از طریق فضای مجازی است (سلیمی و فردین، ۱۳۹۹: ۵۰).

آموزش بر خط دسترسی بسیاری از دانش آموزان را به آموزش فراهم می آورد و در سالهای پیش رو هم میزان این دسترسی بی گمان افزایش خواهد یافت (مایاداس و همکاران^۱، ۲۰۰۹). ابزارهای یادگیری الکترونیکی این مزیت را برای فراگیران فراهم می آورد تا بتوانند هم به صورت فردی و هم به صورت گروهی یاد بگیرند. با تکنولوژی های آموزشی، آنها می توانند هر کاری را در هر زمان و مکان که مناسب باشد انجام دهند (دروین^۲، ۲۰۰۵). اما با وجود تمامی مزایایی که برای آموزش الکترونیکی بر شمرده شد، نتایج تحقیقات نشان دادند که این نوع آموزش ها نیز محدودیتهای خاص خود را دارد (صالحی عمران و سالاری، ۱۳۹۱: ۷۰).

دیکسون^۳ (۲۰۱۰) معتقد است آموزشهای مجازی از زمانی که ایجاد شده اند، همواره دارای چالش هایی در خصوص چگونگی آموزش و موضوع انگیزش بوده اند. اناس^۴ (۲۰۲۰) بر این باور است که آموزش سنتی دارای جنبه های مثبتی است که در آموزش مجازی وجود ندارد اما می توان فرصتهایی برای کاهش این اثرات منفی در آموزش های مجازی ایجاد نمود که معلمان در ایجاد این

^۱ Mayadas, Bourne, & Bacsich

^۲ Derouin

^۳ Dixson

^۴ Anas

^۵ Kehrwald

^۶ Lived experience

فضل الهی علمداری (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «ارزشیابی موثر در آموزش فیزیک با رویکرد یادگیری ترکیبی با تجربیات آموزشی دوران پاندمی کووید-۱۹» انجام داد و به این نتیجه دست یافت که با توجه به شرایط موجود در آموزش ترکیبی و فاصله مکانی معلم با دانش آموزان و نبود اهرم کنترل معلم در صحت برگزاری آزمونهای نوشتاری، این آزمونها شواهد معتبری برای ارزشیابی محسوب نمی شوند و بهتر است معلمان از روشهای دیگر از جمله تهیه عکس و فیلم از فعالیتهای عملی قابل انجام در خانه و پرسش و پاسخ زنده حین تدریس و ارائه مطالب مرتبط با موضوع درسی در کلاس آنلاین توسط دانش آموز استفاده کنند.

پژوهش مصیبه اردکانی و همکاران (۱۴۰۰) با عنوان «مشکلات و چالش های آموزش مجازی در دوران شیوع کرونا» نشان داد مشکلات آموزش مجازی در دوران شیوع ویروس کرونا نه تنها متفاوت از مشکلات آموزش حضوری است بلکه به دلیل عدم آمادگی خانواده ها برای مواجهه با این مشکلات، گستردگی بیشتری نیز نسبت به آموزش های مجازی پیش از این دارند.

حاجی زاده و همکاران (۱۴۰۰) تحقیقی با عنوان «تحلیل فرصت ها و چالش های آموزش مجازی در دوران کرونا: رهیافت توسعه آموزش مجازی در پسا کرونا» انجام دادند. پژوهش حاضر با هدف تحلیل فرصت ها و چالش های آموزش مجازی در دوران کرونا و رهیافت توسعه آموزش مجازی در پسا کرونا انجام شد. با توجه به نتایج می توان گفت پاندمی کرونا از یک طرف باعث افزایش مهارت و تجربه آموزشی کلیه ذینفعان شده و از طرفی دیگر آسیبهای جسمانی، روانی، افت تحصیلی، فرسودگی شغلی را به بار آورده است، اما با پیش بینی الزامات و نیازها، برنامه ریزی و سیاست گذاری و بازنگری جدی در منابع انسانی، مالی و پشتیبانی می توان آموزش مجازی را توسعه داد و در آینده به عنوان مکمل آموزش حضوری بنحو احسن از آن بهره جست.

البرزی و همکاران (۱۴۰۰) تحقیقی با عنوان «تجارب معلمان دوره ابتدایی از چالش های تغییر آموزش سنتی به آموزش مجازی در دوران شیوع ویروس کرونا» انجام دادند. پس از استخراج و دسته بندی موضوعی، دو مضمون فراگیر ۱- چالش های غیرسازنده مشتمل بر مضامین سازمان دهنده مهارت های تدریس و آموزش در فضای مجازی، تجهیزات و زیرساخت های فضای مجازی، ارتباط معلمان با خانواده ها و نگرش های مربوط به استفاده از فضای مجازی و ۲- چالش های سازنده: مشتمل بر مضامین سازمان دهنده فرصت های آموزشی و فرصت های روان شناختی شناسایی شدند. اعتبار داده ها با استفاده از تکنیک های تأییدپذیری از طریق خودبازبینی پژوهش گران و اعتمادپذیری با هدایت دقیق جریان جمع آوری اطلاعات و هم سوسازی پژوهش های مرتبط تعیین شد.

ساداتی و همکاران (۱۴۰۰) پژوهش «تبیین تجارب اساتید دانشگاه از چالش ها و فرصت های آموزش مجازی در دوران بحران کووید ۱۹: یک مطالعه کیفی» انجام دادند. نتایج حاصل از تحلیل محتوای کیفی به روش قراردادی، در ارتباط با بررسی چالش های اساتید در آموزش مجازی در دوران کرونا، منتج به استخراج دوطبقه اصلی به شرح زیر گردید: «موانع فردی در کارآمدی آموزش مجازی» با زیر طبقات: ویژگی شخصیتی و عوامل خانوادگی، و طبقه «مدیریت سازمانی» با زیر طبقات: تأمین زیرساخت، مدیریت و رهبری، آموزش و نظارت، اخلاق و قانون و ارزشیابی.

کشمیری و حیدری (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «مروری بر انواع روشهای ارزیابی الکترونیکی» انجام دادند. انواع آزمون های ساختارمند و غیرساختارمند در فرایند ارزیابی فراگیردرسیستم های آموزش علوم پزشکی کاربرد دارد. از مهمترین آزمون های ساختارمند شامل آزمون های چندگزینه ای، سؤالات جایگذاری، انتخاب نقاط مهم تصویر، سؤالات صحیح/غلط و شبیه سازی فرایندها هستند که به صورت الکترونیکی اجرایی شوند. سؤالات

فایل ها و تجارب معلمان، افزایش مسئولیت پذیری معلمان برای مطالعه بیشتر، جذاب و برانگیزاننده بودن استفاده از آن برای دانش آموزان، علاقه مند کردن دانش آموزان به دانش روز و پژوهش کردن، انعطاف پذیری در ساعت شروع کلاس و حذف تردهای پرهزینه، پرورش خلاقیت در دانش آموزان برای ارائه تکالیف به شیوه ای نو و نه چالش شامل: عدم دسترسی همه دانش آموزان به فضای مجازی به ویژه در مناطق محروم و ایجاد نابرابری در فرصت آموزش، سنگین بودن هزینه های اینترنت برای خیلی از خانواده ها، کند بودن سرعت اینترنت، دشوار بودن سنجش یادگیری واقعی دانش آموزان و سلب شدن قدرت نظارت از معلم، اعتماد برخی دانش آموزان به اینترنت و گوشی، استفاده بی جا و بی رویه از مطالب دیگران، عدم وقت گذاری برخی معلمان به امر تدریس و ارزیابی، استفاده از نرم افزار به عنوان ابزار تبلیغات، کاهش انگیزه برخی دانش آموزان نسبت به تحصیل در شیوه جدید تدریس گردید.

امیرلطفی (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «شناسایی چالشها و فرصتهای آموزش مجازی» انجام داد. نتایج پژوهش نشان داد که از جمله فرصتهای آموزش مجازی می توان به ارتقای فرایند یاددهی-یادگیری، صرفه جویی در مکان و زمان و هزینه، مسئولیت پذیری یادگیرنده، مشارکت فعال یادگیرنده، افزایش انگیزه و پیشرفت تحصیلی یادگیرنده، یادگیری مستقل و فردمحور، دسترسی سریع و آسان به آموزش و افزایش کارگروهی اشاره کرد و ابهام در میزان درگیری یادگیرنده در درس، ضعف در بازخورد و ارزشیابی نیز نمونه ای از چالشهای آموزش مجازی است. نتایج مقاله رضایی (۱۳۹۹) نشان داد مهمترین شیوه های ارزشیابی از آموخته های دانشجوین در دوران شیوع ویروس کرونا (آموزش مجازی) عبارتند از امتحان حضوری (در صورت مجوز مبادی ذیربط)، امتحان کتبی مجازی، امتحان شفاهی مجازی، پرسش و پاسخ شفاهی، ارائه های مجازی، کارپوشه و ارزشیابی چندگانه (تلفیقی).

تشریحی، سؤالات کوتاه پاسخ و سؤالات پرکردنی، سؤالات مبتنی بر سناریو، آزمونهای شفاهی و سؤالات مبتنی بر بازاندیشی و بارگذاری فایل در طبقه روش های ارزیابی غیرساختارمند دسته بندی می شوند. همچنین به منظور ارزیابی سطوح بالای شناختی فراگیران و استفاده از رویکرد "ارزیابی برای یادگیری" می توان از آزمون های مبتنی بر پروژه استفاده کرد. اجرای آزمون های استدلالی به صورت الکترونیکی می تواند برای سنجش مهارتهای تصمیم گیری و استدلالی استفاده شود.

طبق نتایج سلیمی و فردین (۱۳۹۹) در پژوهش «نقش ویروس کرونا در آموزش مجازی، با تاکید بر فرصت ها و چالش ها»، چالش ها و فرصت ها در سه سطح کلان، میانی و خرد مطرح و طبقه بندی شد. در سطح کلان چالش های، نداشتن تفکر راهبردی مدیران و برنامه ریزان؛ سیاست گذاری نامطلوب، ضعف فناوری آموزشی و مدیریت ناکارآمد؛ در سطح میانی چالش ضعف فناوری های معرفی شده، نداشتن استقلال و آزادی عمل و برهم خوردن بودجه بندی مطرح شده و در سطح خرد حاصل گردید. همچنین از نظر مشارکت کنندگان، شیوع کرونا فرصت هایی را در سطح کلان (فراهم کردن زمینه تغییر، توجه به داشتن برنامه ریزی راهبردی و توجه به آموزش های برخط و مجازی، سطح میانی (خلق فرصت آموزشی برابر و خلق نوآوری آموزشی جدید) و سطح خرد به دنبال داشته است. تحلیل عمیق دیدگاه های معلمان در تحقیق عباسی و همکاران (۱۳۹۹) با عنوان «تجربه زیسته معلمان دوره ابتدایی از فرصت ها و چالش های تدریس در شبکه آموزشی دانش آموزان (شاد): یک مطالعه پدیدارشناسی» موجب شناسایی و دسته بندی ده فرصت شامل: جبران عقب افتادگی تحصیلی در ایام قرنطینه، افزایش مسئولیت پذیری و درگیری بیشتر اولیا با فرایند یاددهی-یادگیری دانش آموزان، افزایش سرعت انتقال اطلاعات و ارائه اطلاعات جدید، ایجاد انگیزه در معلمان برای ارتقاء سواد رسانه ای، شناخته شدن معلمان توانمند و خلاق و فراهم شدن زمینه ای برای به اشتراک گذاشتن

که ضرورت توجه استادان به شیوه ارزیابی مناسب (تاکید
 اخص بر فهم مطالب تا محفوظات) و ارایه اهداف روشن
 و استاندارد جهت ارتقای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و
 عملکرد دانشجویان، از اهمیت ویژه ای برخوردار بودند.
 اسپیتزر^۱ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان «آموزش نقابدار؟
 مزایا و معایب ماسک صورت در مدارس در طول همه
 گیری ویروس کرونا» به این نتیجه رسید که با وجود اینکه
 ماسک های صورت از گسترش این ویروس جلوگیری
 می کنند ولی توانایی برقراری ارتباط با افرادی که با آنها
 در تعامل هستیم را کاهش می دهند. احساسات مثبت
 کمتر قابل تشخیص است و احساسات منفی تقویت می
 شوند. در نتیجه پیوند بین معلمان و فراگیران، انسجام
 گروهی و یادگیری کاهش می یابد. دپیتر^۲ (۲۰۲۰) در
 پژوهش خود به این نتیجه رسید که Covid-19 همه را
 مجبور به ارائه یک تجربه یادگیری جذاب و جامع کرده
 است. همچنین فرصتی برای ترک عادهای قدیمی و ایجاد
 شیوه های یادگیری جدید، تاثیر گذار و مرتبط است. یک
 پیامد ناخواسته این بیماری این است که آموزش به طور
 قابل توجهی در دسترس تر می شود، زیرا موسسات و
 مراکز آموزشی به آنلاین بودن برنامه های خود از جمله
 مشاوره، توسعه شغلی و ... فکر می کنند. لیناگاناواردانه و
 آبوشادی^۳ (۲۰۱۸) دریافتند که روش آموزش مجازی و
 برخط، به کاهش هزینه ها، آموزش کامل و افزایش
 دسترسی کاربران به محتوا را همراه داشته است.

رامون موناژ (۲۰۱۵) پژوهشی را با عنوان "ارزیابی
 یادگیری، مطالعه موردی بر روی سنجش مستمر و
 موفقیت آکادمیک دانشجویان" انجام داد. نتایج پژوهش
 مذکور به شرح ذیل می باشد: الف) سنجش مستمر می
 تواند به بهبود پیشرفت تحصیلی دانشجویان یاری رساند.
 ب) ساز و کارهای بهبود پیشرفت تحصیلی از طریق
 سنجش مستمر به نظر می رسد که بیش از حد انتظار
 پیچیده باشند. مطابق با اطلاعات در دسترس، نمرات

قنبری و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش «ارائه مدل ارزیابی
 آموزش الکترونیکی در واحد الکترونیکی دانشگاه آزاد
 اسلامی» به این نتیجه دست یافتند که مهمترین مؤلفه های
 ارزیابی آموزش الکترونیکی شامل: کیفیت سیستم، کیفیت
 اطلاعات و محتوا، عوامل تسهیل کننده، کیفیت استاد،
 تعامل بین استاد و دانشجو، تمایل کاربر و موفقیت
 آموزش مجازی می باشند. نتایج نشان می دهد بالاترین
 ضریب مسیر مربوط به مؤلفه عوامل تسهیلکننده و در
 جایگاه دوم تعامل بین استاد و دانشجو است؛ در جایگاه
 سوم تمایل کاربر قرار دارد. عباسی کسانی و همکاران
 (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان «ابزارهای ارزشیابی
 یادگیرندگان در محیط یادگیری الکترونیکی» انجام دادند.
 تمرکز پژوهش حاضر نیز بر سنتز پژوهی ابزارهای
 ارزشیابی یادگیرندگان در محیط یادگیری الکترونیکی می
 باشد. یافته های پژوهش نشان می دهد که ۲۴ ابزار برای
 ارزشیابی یادگیرندگان در یادگیری الکترونیکی استفاده می
 شود که در دو دسته ابزارهای ارزشیابی با ارتباط همزمان
 و ابزارهای ارزشیابی با ارتباط ناهمزمان قرار داده شدند و
 در این میان، ابزارهای ارزشیابی با ارتباط همزمان همچون
 آزمون ها، چت و گروه های مباحثه آنلاین، و تکالیف
 گروهی مشترک، و ابزارهای ارزشیابی با ارتباط ناهمزمان
 همچون خودارزشیابی، پروژه ها، پوشه کار الکترونیکی،
 سنجش توسط همتایان، و مقاله ها دارای بیشترین موارد
 استفاده برای ارزشیابی یادگیرندگان در محیط یادگیری
 الکترونیکی می باشند. همچنین آزمون ها و تکالیف
 گروهی مشترک در هر دو دسته ابزارهای ارزشیابی با
 ارتباط همزمان و ابزارهای ارزشیابی با ارتباط ناهمزمان،
 مشترک بودند. در پایان پیشنهاد می شود که جهت
 ارزشیابی یادگیرندگان در محیط یادگیری الکترونیکی از
 چند روش ارزشیابی استفاده شود، چرا که موجب افزایش
 اعتبار ارزشیابی می گردد. شهرآبادی و همکاران (۱۳۹۲)
 در تحقیق خود با عنوان «پیش بینی ارزشیابی پیشرفت
 تحصیلی بر اساس تجربه دوره تحصیلی در دانشجویان
 دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان» به این نتیجه دست یافتند

1. Spitzer

2. DePietro

3. Liyanagunawardena & Aboshady

پایانی دانشجویان در سنجش مستمر بیش از نمرات آنها مربوط به تکالیف و آزمونهای کلاسی آنها بهبود یافته است. (ج) تاکید ویژه ای باید بر روی عدم چشم گیر بودن بهبود نمرات مربوط به آزمون های کلاسی و سایر تکالیف انجام شده در طی فرایند سنجش مستمر اعمال شود.

روش شناسی

مطالعه حاضر با هدف تحلیل تجارب زیسته معلمان در دوران کرونا و ارائه مدل کاربردی برای اجرای فرایند ارزشیابی در آموزش های ترکیبی پس از کرونا انجام شد. پژوهش در پارادایم توصیفی و به شیوه کیفی صورت گرفته است. از آنجایی که هدف تحقیق حاضر درک ماهیت و تجربه زیسته از منظر معلمانی خواهد بود که پدیده آموزش فراگیر مجازی و ارزشیابی را در دوران اپیدمی ویروس کرونا و هم بعد از آن تجربه خواهند کرد، روش پژوهش حاضر روش پدیدارشناسی توصیفی می باشد. پدیدارشناسی^۱ طرحی نظامدار و دقیق که خاستگاه آن فلسفه است، به جلوه گری و نمایاندن ادراکات تجربه انسانی در مورد انواع پدیده ها می پردازد. پدیدارشناسی می کوشد معانی را آنچنان که در زندگی روزمره زیسته می شوند، آشکار نماید.

جامعه آماری شامل کلیه معلمان مرد و زن متوسطه اول استان خراسان شمالی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ به تعداد ۱۴۷۸ می باشد. در پژوهش حاضر از روش نمونه گیری هدفمند از نوع گلوله برفی^۲ استفاده شد. تعداد ۲۰ نفر در شرکت داشتند. با توجه به استفاده از نمونه گیری هدفمند از نوع گلوله برفی در این تحقیق، پژوهشگر پس از شناسایی و انتخاب اولین واحد نمونه گیری، از آن برای شناسایی و انتخاب دومین واحد نمونه گیری کمک گرفت. به همین ترتیب واحدهای دیگر نمونه شناسایی و انتخاب شدند. در این راهبرد، محقق با شناسایی افرادی که دارای اطلاعات مرتبط با موضوع تحقیق هستند و اصطلاحاً مطلعین نامیده می شوند، آغاز می کند و سپس

طیف وسیعی از افراد مشابه به طور هدفمند انتخاب می شوند، به شیوه ای که همه انواع افراد در امتداد یا برحسب یک یا چند بعد در تحقیق وارد شوند. یکی از دلایل استفاده از این روش آن است که کسی مدعی نشود محقق انواع خاصی از موارد را در نظر نگرفته است. فرآیند نمونه گیری در تحقیقات کیفی معمولاً تا زمانی ادامه می یابد که مصاحبه های جدید، اطلاعات بیشتری به موارد قبلی اضافه نکنند و محقق شاهد تکرار الگوهای داده ای باشد. برای درک و تحلیل تجارب زیسته معلمان، محقق با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته به کشف و تبیین تجارب زیسته معلمان می پردازد تا زمانی که به حد اشباع برسد. لازم بذکر است به دلیل تفاوت در ماهیت و روش تدریس و ارزشیابی دروس تربیت بدنی، هنر و کار و فناوری، دبیران این دروس در پژوهش حاضر شرکت داده نشدند.

سؤالهای مصاحبه حول محور های ذیل تنظیم شده بود:

(۱) معلم گرامی، با توجه به تجربه تدریستان در سال تحصیلی جاری در شبکه های مجازی مانند شبکه آموزشی دانش آموزان (شاد) چه فرصتهایی را در استفاده از این شبکه ها متصور می دانید؟

(۲) با توجه به اینکه در دوره متوسطه و در سالهای گذشته، هیچ تجربه و پشتوانه و تمرین آموزش مجازی وجود نداشت، در فرآیند تدریس با چه مشکلات و چالشهایی مواجه بودید؟

(۳) با توجه به فرصتها و چالشهای آموزشهای مجازی، چه روشی را برای ارزیابی آموزش های مجازی دوران کرونا مورد استفاده قرار می دادید؟

(۴) با توجه به فرصتها و چالشهای آموزشهای مجازی، چه روشی را برای ارزیابی آموزش های مجازی و ترکیبی پس از کرونا توصیه می کنید؟

مصاحبه ها به صورت سؤالات باز پاسخ و به مدت ۴۵ دقیقه تا یک ساعت برای هر پاسخ دهنده در نظر گرفته شد. ملاک ورود به مصاحبه عبارت بود از: سابقه

^۱. phenomenology

^۲. Snow ball

تأیید پذیری نشان دهنده ارتباط داده ها با منابع و ظهور نتایج و تفاسیر از این منابع است. بدین منظور در پژوهش حاضر از روش های زیر استفاده شد: الف- ارزیابی متخصصان خارج از فرایند پژوهش: نتایج این پژوهش در اختیار چند تن از اساتید دانشگاه خارج از فرایند پژوهش قرار گرفت. پس از مطالعه و بازبینی ایشان نظرات آنها اخذ شد.

ب- تشریح فرایند پژوهش: همسوسازی داده ها با جمع آوری داده های کافی از منابع متعدد مانند خبرگان، خود بازبینی محقق و کنترل اعضای شرکت کننده در پژوهش انجام شد.

در راستای قابلیت انتقال پذیری در پژوهش حاضر، از روش مستندسازی استفاده شد به طوری که مراحل پژوهش برای استفاده محققان دیگر به صورت مکتوب مستندسازی شد.

یافته ها

در جدول ۱ به ویژگی های جمعیت شناختی نمونه آماری اشاره شده است.

تدریس بیش از ۳ سال در دوره متوسطه اول در استان خراسان شمالی، تدریس در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ و تمایل و علاقه به شرکت در مصاحبه.

داده های موجود با استفاده از روش کلایزی^۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای حصول اطمینان از روایی پژوهش و به منظور اطمینان خاطر از دقیق بودن یافته ها از دیدگاه پژوهشگر و نظرات اساتید خبره استفاده شد. برای محاسبه پایایی نیز از روش پایایی بین دو کدگذار استفاده شد. در مصاحبه با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار، از یکی از اساتید که آشنا به کدگذاری بود، درخواست شد تا به عنوان کدگذار ثانویه در پژوهش مشارکت کند. از طریق میزان توافق / عدم توافق در کدگذاری ها، شاخص ثبات محاسبه می شود. درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی در نظر گرفته می شود، با استفاده از فرمول زیر محاسبه می شود:

$$\% / 100 = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 2}{\text{تعداد کل کدها}} = \text{درصد توافق درون موضوعی}$$

در ادامه محقق به همراه این همکار پژوهش، سه مورد از مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می رود را محاسبه کرد که پایایی حاصل از دو کدگذار با توجه به محاسبات ۸۵ درصد به دست آمد که بیانگر پایایی مناسب بود.

همچنین طبق نظر لینکلن و گوبا^۲ (۱۹۸۵) بررسی صحت علمی مطالعات کیفی شامل چهار معیار قابلیت اعتبار، قابلیت انتقال پذیری، قابلیت اطمینان و تأیید پذیری است. در این راستا برای قابلیت اعتبار، نمونه گیری تا رسیدن داده ها به حد اشباع نظری و درگیر شدن طولانی مدت در میدان انجام شد، همچنین برای قابلیت اطمینان، مستندسازی در خصوص داده ها و چندجانبه نگری انجام شد.

^۱ Colaizzi

^۲ Lincoln & Guba

جدول ۱- ویژگی های جمعیت شناختی نمونه آماری

شماره	جنسیت	سابقه تدریس	تحصیلات	درس مربوطه	محل خدمت
۱	مرد	۷	دکتری	ادبیات فارسی	بجنورد
۲	مرد	۱۰	دکتری	ریاضی	بجنورد
۳	مرد	۲۵	دکتری	عربی	بجنورد
۴	مرد	۲۸	دانشجوی دکتری	پیامهای آسمان	بجنورد
۵	مرد	۸	دانشجوی دکتری	ریاضی	بجنورد
۶	مرد	۲۰	کارشناسی	زبان انگلیسی	شیروان
۷	مرد	۱۶	کارشناسی ارشد	ریاضی	فاروج
۸	مرد	۱۶	کارشناسی ارشد	عربی	فاروج
۹	مرد	۲۸	کارشناسی	ریاضی	مانه و سملقان
۱۰	زن	۱۰	دکتری	علوم تجربی	بجنورد
۱۱	زن	۲۰	کارشناسی ارشد	مطالعات اجتماعی	بجنورد
۱۲	زن	۱۸	کارشناسی ارشد	مطالعات اجتماعی	بجنورد
۱۳	زن	۵	دانشجوی کارشناسی ارشد	عربی	بجنورد
۱۴	زن	۲۸	کارشناسی	علوم تجربی	بجنورد
۱۵	زن	۳	دانشجوی دکتری	فارسی	جاجرم
۱۶	زن	۳	کارشناسی ارشد	پیامهای آسمان و قرآن	جاجرم
۱۷	زن	۲۵	کارشناسی	ریاضی	اسفراین
۱۸	زن	۱۱	کارشناسی	زبان انگلیسی	مانه و سملقان
۱۹	زن	۱۰	کارشناسی	فارسی	راز و جرگلان
۲۰	زن	۲۰	کارشناسی ارشد	پیامهای آسمان و قرآن	شیروان

سوال اول) معلمان درباره فرصتهای آموزش مجازی در دوران کرونا چه تجربیاتی دارند؟

تحلیل دیدگاه های معلمان، به ترتیب فراوانی پاسخهای به دست آمده، موجب شناسایی و دسته بندی «فرصت ها» بدین نحو گردید:

۱) جبران عقب افتادگی تحصیلی در ایام فاصله گذاری اجتماعی و تعطیلی مدارس؛
همه معلمان اذعان داشتند که «تدریس در دوره متوسطه اهمیت و دغدغه زیادی دارد...خانواده ها نگران آمادگی بچه هاشان برای کنکور هستند و تعطیل شدن مدارس برای والدین و دانش آموزان استرس زا بود.

استفاده از شبکه آموزش مجازی در ایام تعطیلات باعث رفع نسبی این نگرانی ها شد».

(۲) درگیری بیشتر اولیا با تکالیف دانش آموزان؛

صدر در صد معلمان به این نکته اشاره داشتند که «یکی از دل مشغولی های همیشگی پدرها و مادرها، موفقیت تحصیلی فرزندان است. تحقیقات هم نشان می دهد که بستر خانواده نقش مهمی در موفقیت تحصیلی فرزندان دارد. بدلیل کمتر شدن ارتباط و حتی حذف ارتباط چهره به چهره با معلم، والدین مجبور شدند با شدت و حدت بیشتری به درس و تکالیف بچه ها رسیدگی کنند. والدینی که سالهای قبل اصلا در جلسات مدرسه شرکت نمی کردند، شاید هر روز به من پیام می دهند و از پیشرفت درسی یا اشکال بچه شان صحبت می کنند و راهنمایی می خوان».

(۳) خروج از حالت کتاب محوری و گسترده شدن منابع یادگیری؛

۱۷ نفر از ۲۰ نفر معتقد بودند که «قبلا همیشه متکی به کتاب بودیم و تدریس و آزمون همه از محتوای کتب درسی بود اما در دوران آموزش مجازی، چون دانش آموزان در سرچ های اینترنتی با مطالب گوناگونی برخورد می کنند و طبعا سوالات مختلفی در ذهنشان شکل می گرفت، مجبور شدم مطالعات خودم را نه فقط در زمینه درس مربوطه حتی در جنبه های اطلاعات عمومی گسترش بدهم».

(۴) بهبود و ارتقاء سواد رسانه ای و دانش اطلاعاتی معلمان، والدین و دانش آموزان؛

۱۷ نفر از دبیران دروس ریاضی، علوم تجربی، زبان خارجه، ادبیات، علوم اجتماعی معتقد بودند «آموزش مجازی به رقابت علمی بین والدین و معلمان و دانش آموزان بوجود آورده. معلمان برای حفظ مرجعیت علمی شان و خانواده برای حفظ تصویر مثبت و اقتدارشان در منزل مجبور شدند که کامپیوتر، نرم افزارها و نحوه ی سرچ در پایگاه داده ها، سایتهای معتبر علمی، تولید محتوا و... را بیاموزند».

(۵) حذف تردهای پرهزینه؛

۱۷ نفر به این نکته اشاره کردند که «خیلی از دانش آموزها بدلیل صعب العبور بودن جاده های روستایی بخصوص در زمستان، غیبت زیادی داشتند اما کلاس مجازی با حذف این تردها و صرفه جویی در هزینه سرویس و ایب و ذهاب میزان غیبتها را کاهش داد. این امر برای خانواده ها هم صرفه جویی در هزینه های مربوط به سرویس مدارس را به دنبال داشت. البته معلمان هم ذینفع بودند. برخی جاده ها بخصوص جاده های روستایی در فصل زمستان و هنگام برف خیلی خطرناک هستند».

(۶) تلاش معلمان برای جذاب و برانگیزاننده نمودن فضای تدریس مجازی؛

۱۴ مصاحبه شونده بر این امر صحه گذاشتند که «آموزش مجازی در طولانی مدت تمام شعارهای فریبنده درباره جذابیت آموزش مجازی را زیر سوال برد... بچه ها زودتر از کلاس حضوری خسته می شدن و احساس می کردم کلاس دیگر جذابیتهای ندارد، برای همین مجبور به استفاده از پاورپوینتهای دارای شکل، رنگی و ... شدم».

(۷) علاقه مند کردن دانش آموزان به دانش روز و اطلاعات عمومی؛

۱۴ نفر از معلمان اذعان داشتند: «احساس می کنم یه جوشش علمی در بچه ها اتفاق افتاده. اینکه در هر بار سرچ اینترنتی مطالب جدیدتری یاد می گیرند آنها را علاقمند کرده و خیلی وقتها خودجوش دنبال مطالب مازاد بر تکالیف کلاسی می روند و روز بعد در کلاس مطرح می کنند».

(۸) ترویج روحیه همکاری و کارگروهی بین دانش آموزان؛

۱۲ نفر بیان داشتند «در فضای مجازی، ارتباطات فراتر از مرزها گسترش می یابند و افراد از سراسر دنیا با هم ارتباط و گفتگو برقرار می کنند. در آموزش مجازی می توان شعار یادگیری با هم زیستن را محقق کرد. روحیه همکاری و کار تیمی بچه ها افزایش پیدا می کند و در

خودش شود. خودش باید دنبال جواب باشد و اگر بخشی از درس را از دست داد، به اینترنت و منابع مراجعه کند تا مطالب را یاد بگیرد».

(۱۱) بالا رفتن شأن و احترام معلم

۸ نفر نیز اذعان کردند که «احساس می‌کنم دیدگاه والدین نسبت به شغل معلمی و زحماتی که برای یادگیری بچه‌ها در طول سال تحصیلی می‌کشند، بهتر شده. قبلاً والدین در قبال نمره کم یا افت تحصیلی بچه‌شان با معلم با حالتی طلبکارانه صحبت می‌کردند ولی در یکسال گذشته که والدین هم درگیر آموزش و تدریس شدن، هر وقت بچه‌شان مطلبی را یاد نمی‌گیرد با حالتی دوستانه با معلم درد دل می‌کنند و راهنمای می‌خوان».

انجام تکالیف هم به همدیگر کمک می‌کنند مثلاً اطلاعات یا پاسخهای تکالیف را برای سایر همکلاسی‌ها و دوستان خود انتشار می‌دهند».

(۹) پژوهش محور شدن فرایند تدریس؛

۹ معلم گفتند «چون فضای تدریس مجازی دارای محدودیتهای خاص مثلاً حذف ارتباط چهره به چهره است، معلم مجبور شده تدریسش را پژوهش محور کند تا بچه‌ها با جستجو و آزمایش و پرسیدن بصورت خودراهربر مطالب را یاد بگیرد».

(۱۰) خود راهبری دانش آموز؛

۸ فرد مصاحبه‌شونده ذکر نمودند که «تدریس از حالت معلم محوری خارج شده..حذف ارتباط چهره به چهره و فیزیکی با معلم باعث شده دانش آموز متکی به

جدول ۲- فرصتهای آموزش مجازی از دیدگاه معلمان

فرصتهای معطوف به معلم	فرصتهای معطوف به خانواده	فرصتهای معطوف به دانش آموز
ارتقاء سواد رسانه ای و دانش اطلاعاتی	درگیری بیشتر اولیا با تکالیف دانش آموزان	جبران عقب افتادگی تحصیلی
حذف تردهای پرهزینه	ارتقاء سواد رسانه ای و دانش اطلاعاتی	گسترده شدن منابع یادگیری
تلاش معلمان برای جذاب و برانگیزاننده نمودن فضای تدریس	حذف تردهای پرهزینه	ارتقاء سواد رسانه ای و دانش اطلاعاتی
بالا رفتن شأن و احترام معلم	-	حذف تردهای پرهزینه
-	-	ترویج روحیه همکاری و کارگروهی بین دانش آموزان
-	-	یادگیری خود راهبر
-	-	پژوهش محوری

مضامین شناسایی شده حاصل از مصاحبه‌ها در باب تجارب معلمان از چالشهای آموزشهای مجازی در جداول ۴ و ۵ به ترتیب فراوانی ذکر شده است.

سوال دوم) معلمان درباره چالش های آموزش مجازی در دوران کرونا چه تجربیاتی دارند؟

جدول ۳- مضامین پایه شناسایی شده حاصل از مصاحبه‌ها

مضامین پایه	شواهد	فراوانی توافق
عدم دسترسی همه دانش آموزان به اینترنت به ویژه در مناطق محروم و ایجاد نابرابری در فرصت آموزش	- مهم ترین مشکل اینه که تمام دانش آموزان دسترسی به گوشی هوشمند ندارند و آنتن دهی در مناطق روستایی و دور افتاده خیلی ضعیفه	۲۰ نفر

	-در روستاها و منطق مرزی استان اینترنت در دسترس نیست	
	-خانواده هایی هستند که اصلا گوشی هوشمند ندارند	عدم تجهیزات کافی
۲۰ نفر	-در برخی خانواده ها چند تا بچه مدرسه ای هست ولی فقط یک گوشی هوشمند دارن....	
	-در آموزشهای حضوری احساس والد-فرزندی بین من و شاگردام اتفاق می افتاد ولی الان انگار برام غریبه ن.	ضعف در ارتباطات آموزشی و عاطفی بین معلم و دانش آموزان
۲۰ نفر	-من در آموزش مجازی نمی دانم که درس نخواندن شاگردم بدلیل تنبلی هست یا مشکلی در خانواده دارد و...	
	-خیلی اتفاق می افته که چند تا پاسخننامه عینا مثل هم هستن، حتی نقطه ویرگولهاشون عین همه	امکان تقلب در آزمون ها
۲۰ نفر	-نمرات دانش اموزان در تدریس مجازی خیلی بالا است و من با این همه سال سابقه این برایم مشکوکه	و عدم وجود امکان احراز اصالت پاسخها
	خیلی از والدین حتی نحوه کار با گوشی هوشمند را هم بلد نیستن چه برسه کمک در تدریس مجازی	ضعف سواد اطلاعاتی و رایانه ای والدین
۱۹ نفر		
	با دانش آموزان ارتباط ندارم تا بدانم واقعا چقدر به درس تسلط پیدا کرده	عدم امکان رصد جدی پیشرفت تحصیلی
۱۸ نفر		
	-احساس می کنم دانش اموزان امروز شادابی و طراوت دانش اموزان قدیم رو ندارند	شیوع مشکلات عاطفی در دانش آموزان
۱۶ نفر		
	-والدین از در خود ماندگی و انزوای بچه هاشون گله دارن	
	-تدریس مجازی بیشتر از تدریس حضوری منو خسته می کنه	شیوع مشکلات عاطفی در معلمان بدلیل احساس گرانباری نقش
۱۵ نفر	-در آموزش مجازی، مدام درگیرم. یا باید تدریس کنم یا باید تکالیف رو در گوشی و کامپیتر بخونم و چشمهام اذیت میشن یا باید تولید محتوا کنم	
	بسته های اینترنتی که پرسرعت باشند، نسبتا گران هستند البته این مثل مربوط به اوایل کرونا بود. امسال وزارت ارتباطات به همه معلمان و دانش اموزان اینترنت هدیه داد.	تحمیل هزینه تهیه بسته های اینترنتی
۱۴ نفر		
	قبلا بچه ها با دروسی مثل آف فیزیک، مطالب درسی را لمس می کردن ولی الان عملا دروس آزمایشی هم به شیوه سخنرانی تدریس می شون و کارایی ندارند	عدم کارایی آموزش مجازی در دروس عملی
۱۲ نفر		
	به روز شدن سواد کامپیوتری در یک فرصت کوتاه چند ماهه برام واقعا سخت بود	ضعف سواد اطلاعاتی و رایانه ای معلمان بخصوص درباره نرم افزارهای جدید
۱۲ نفر		
	-والدین شکایت می کنن که بچه ها به بهانه آموزش آنلاین	اهمالکاری دانش آموزان در انجام تکالیف
۱۲ نفر	سرشون تو گوشیه اما واقعیت اینکه که بعضیهاشون توی اینترنت چرخ میزنن یا دارن بازی می کنن.	

تحلیل تجارب زیسته معلمان در دوران کرونا و ارائه مدل کاربردی برای اجرای فرایند ارزشیابی در آموزش... / اسماعیلی شاد

۱۲ نفر	-تدریس مجازی کمک خانواده را می طلبد اما حتی خانواده های تحصیل کرده هم نمی تونن زیاد کمک کنن چون محتوا و روشها تغییر کرده	عدم آشنایی خانواده ها با دروس و نحوه آموزش
۱۱ نفر	-اصلا ساعات استراحت ندارم -مدام مشغولم حتی اعتراض خانواده م هم بلند شده	اختلال در زندگی شخصی معلمان
۱۰ نفر	-گاهی می ترسم مبدا مطلب اشتباهی را در گروه به اشتراک بذارم و توسط دانش آموزانم / همکلاسی ها مسخره بشم	اضطراب رایانه و اینترنت در معلمان / دانش آموزان
۹ نفر	بچه ها درس ریاضی را با روش حضوری بهتر یاد می گرفتند	عدم یادگیری کامل در آموزش مجازی دروس تخصصی مانند ریاضی، فیزیک و شیمی
۹ نفر	عدم آشنایی بسیاری از معلمان درباره تولید محتوا و بعضا حتی با پاورپوینت و یا ساخت اسلاید آموزشی.	معضلات معلمان در ساخت و تولید محتوای الکترونیکی

با عنایت به مطالب جدول ۳ که برآمده از تجربیات معلمان بوده، چالشها در سه سطح در جدول ۴ ارائه می شود:

جدول ۴-چالش های آموزش مجازی از دیدگاه معلمان

معطوف به معلم	معطوف به خانواده	معطوف به دانش آموز
عدم تجهیزات کافی	هزینه تهیه بسته های اینترنتی	عدم دسترسی همه دانش آموزان به اینترنت
هزینه تهیه بسته های اینترنتی	ضعف سواد اطلاعاتی و رایانه ای والدین	هزینه تهیه بسته های اینترنتی
ضعف در ارتباطات آموزشی و عاطفی بین معلم و دانش آموزان	عدم آشنایی خانواده ها با دروس و نحوه آموزش آنها	ضعف در ارتباطات آموزشی و عاطفی بین معلم و دانش آموزان
عدم امکان رصد جدی پیشرفت تحصیلی	-	عدم کارایی آموزش مجازی در دروس عملی
عدم کارایی آموزش مجازی در دروس عملی	-	عدم یادگیری کامل
ضعف سواد اطلاعاتی و رایانه ای معلمان	-	اضطراب رایانه در دانش آموزان
معضلات معلمان در ساخت و تولید محتوای الکترونیکی	اهمالکاری دانش آموزان در انجام تکالیف	
اضطراب رایانه در معلمان		
اختلال در زندگی شخصی معلمان		
امکان تقلب در آزمون ها		
گرانباری نقش		

برخورد با یک مشکل و چالش چه نکته ای را به او می آموزد» (نقل قول معلم فارسی).

۵- بکارگیری شیوه ارزیابی تکوینی: معلم مطالعات اجتماعی چنین نقل نمود که «دانش آموزان من می دانند که احتمال دارد من هر جلسه از آنها سوال پرسم برای همین در کلاس فعالند و در بحث و گفت وگوها شرکت می کنند».

۶- بررسی پاسخها و ارائه بازخورد: معلم ریاضی، علوم و زبان انگلیسی بر ارائه بازخورد به دانش آموزان خود تاکید داشتند. معلم ریاضی تجربه خود را چنین بیان می نماید «تک تک پاسخها را بررسی و نمرات ارزیابی خود را در لیستی وارد می کنم. علاوه بر اینکه به خود دانش آموز بازخورد می دهم، جلسه بعد سؤالات مشکل را در کلاس مرور می کنم».

۷- استفاده از سؤالات تحلیلی: معلم مطالعات اجتماعی تجربه خود از آزمونهای مجازی را چنین نقل می نماید: «بعضی از سؤالات من مفهومی هستند، یعنی پاسخ آن مستقیماً در کتاب نیست. به این ترتیب، احتمال رونویسی از کتاب وجود ندارد».

در ادامه، مشروح تجارب معلمان پیرامون روشهای ارزیابی به کار گرفته شده در دوران آموزش مجازی به شرح زیر می باشد:

۱) آزمون پایانی:

همه معلمان اذعان داشتند که بدلیل قوانین اداری ملزم به برگزاری امتحانات پایانی بوده اند هر چند که شائبه هایی در این خصوص و در باب اصالت پاسخنامه ها داشته اند: «مجبوریم آزمون پایانی داشته باشیم. متأسفانه بخش زیادی از نمره نهایی دانش آموز هم بر اساس همین آزمون».

۲) استفاده از تکالیف نوشتاری خانگی:

همگی معلمان تجربه استفاده از آزمونهای نوشتاری را داشتند. «من به دانش آموزانم تکالیف خانگی می دم و تا ساعت ۲۱ هر شب بهشون فرصت می دهم که پاسخ بدن و بعد از این ساعت دیگه تکالیف را تصحیح نمی کنم».

سوال سوم) معلمان درباره ارزشیابی آموزشی در دوران کرونا چه تجربیاتی دارند؟

در پاسخ به این سوال، مشروح پاسخ معلمان به تجارب زیسته خود از ارزیابی عبارت بود از:

۱- نگرانی بابت غیر واقعی بودن نمره: کلیه معلمان اشارات تلویحی به این مضمون داشتند. یکی از معلمان ریاضی احساس خود از این تجربه را چنین بیان می نماید «عجیب است که سطح نمرات در آزمونهای مجازی خیلی بالا رفته، حتی دانش آموزان ضعیف هم نمرات خوب و بسیار خوب می گیرند و این برای من غیرقابل باور است».

معلم زبان انگلیسی گفت «وقتی کتاب و جزوه در دسترسه تا چه حد میشه به صحت و اصالت پاسخها اعتماد کرد؟».

۲- عدم اطمینان به آزمون مجازی: دغدغه کلیه معلمان این بود که «اینکه نشود فهمید که چه کسی الان دارد امتحان می دهد همیشه مایه عذاب و استرس من است... بعضی بچه ها واقعا زحمت می کشن تا نمره خوبی بگیرند اما یکی از دانش آموزانم اعتراف کرد که بعضی ها به دانش آموزان بزرگ تر یا دوستان خود پول می دهند که به جای آنها در آزمون شرکت کنند» (نقل قول معلم زبان انگلیسی).

۳- ارجحیت آزمون حضوری: معلمان ریاضی و علوم اذعان داشتند که «امتحانات درس من باید به صورت حضوری برگزار شود تا موقع امتحان کنار دانش آموز باشیم و توضیحاتی درباره سوالهای مطرح شده امتحانی بدهیم».

۴- ارتباط با زندگی واقعی دانش آموز: معلمان پیامهای آسمان، مطالعات اجتماعی و یکی از معلمان ادبیات تجربه خود از نحوه ارزیابی در دوران آموزش مجازی را چنین بیان کردند: «بعضی از سؤالات امتحانی من با زندگی شاگردان متناسب است. مثلاً وقتی معنی یک بیت شعر را می پرسم، در ادامه از دانش آموز می خواهم بگویند که این شعر در موقعیت واقعی زندگی یا در

این روش این حسن را دارد که علاقه دانش آموز به درس را نشان میدهد».

۳) پرسش و پاسخ زنده:

همه مصاحبه شونده ها تجربه استفاده از این روش را داشتند اما اذعان داشتند که بدلیل ضیق وقت امکان کاربرد این روش برای همه دانش آموزان و در همه ساعات تدریس هفتگی میسر نمی باشد اما بنا به گفته یکی از دبیران درس ریاضی «استرس اینکه ممکنه این جلسه از آنها درس پرسیده شود، باعث شده که بطور مشهودی تلاش آنها برای یادگیری بیشتر بشه و حتی دانش آموزان منفعل سالهای قبل، امسال در کلاس سوال می پرسن تا خوب یاد بگیرن».

۴) ارائه آنلاین / آفلاین درس و یا حل تکالیف بصورت فیلم ضبط شده:

تجربه روش فوق مورد استفاده ۸ نفر از معلمان قرار گرفت. دبیران دروس ادبیات، پیامهای آسمانی و علوم تجربی و ریاضی از جمله این دسته معلمان بودند: «یکی از کارهایی که من در امسال انجام دادم این است که از دانش آموزان میخوام که درس جلسه قبل یا حتی جلسه آینده را بصورت یک کلیپ کوتاه ضبط شده، برای همکلاسی هاشون توضیح بدن».

۵) آزمونک (امتحان کلاسی):

۶ نفر از دبیران در دروس ریاضی، علوم تجربی، مطالعات اجتماعی و پیام های آسمانی در پایان برخی از جلسات از دانش آموزان در قالب طرح یک سوال (کتبی / شفاهی) آزمونک می گرفتند « تا اینجوری دانش آموز مجبور شه به دقت در کلاس به درس گوش بده».

۶) آزمون چند گزینه ای:

یکی از روشهای مورد استفاده دبیران استفاده از آزمونهای چند گزینه ای بوده است. گرچه این آزمونها مسائل و مشکلات خاص خود را دارند اما از آنجایی که یکی از شرایط موفقیت در این آزمونها، سرعت عمل در پاسخگویی و انتخاب گزینه صحیح می باشد، بزعم معلمان «فرصت تقلب و رجوع به منابع از دانش آموز گرفته میشه.....کسی می تونه موفق بشه که قبلا کتاب را خوانده باشه و درسش را بلد باشه وگرنه اصلا نمی دونه پاسخ صحیح در کدام صفحه کتابه».

سایر روشهای ارزیابی مورد استفاده معلمان در آموزش مجازی و ترکیبی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۰۱ در جدول ۵ خلاصه شده است.

جدول ۵- روشهای ارزیابی معلمان در آموزش مجازی و ترکیبی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۰۱

مضامین پایه	شواهد	فراوانی	درس مربوطه
پژوهش	چند نمره از نمره نهایی درس را به امر تحقیق و پژوهش اختصاص دهیم.	۲۰ نفر	کلیه دروس
سوالات تفکر برانگیز (تحلیلی)	-از سوالات بازپاسخ استفاده کنیم تا سطوح بالای تفکری دانش آموز را بسنجیم نه فقط حفظیات	۱۶ نفر	کلیه دروس
پرسش کلاسی	پرسیدنهای اتفاقی در طول کلاس درس از دانش آموزان	۱۵ نفر	کلیه دروس
آزمون شفاهی	بخشی از نمره نهایی به صورت مصاحبه شفاهی باشد تا فرصت تقلب به دانش آموز داده نشود.	۱۳ نفر	کلیه دروس
آزمون حضوری و یا وینار	-حتی اگر در شرایطی مثل قرنطینه مجبور به امتحان مجازی شدیم اما دانش آموز را مجبور کنیم وبکم خود را روشن کند تا نتواند تقلب کند.	۸ نفر	ریاضی، زبان خارجه، عربی، علوم تجربی، علوم اجتماعی

استفاده از کار پوشه	-من در طول ترم یک مجموعه از کارهای دانش آموزان در جریان یادگیری و کلاس را جمع آوری و سازماندهی می کنم. این پوشه نشان می دهد که دانش آموز چقدر تلاش و با پیشرفت داشته.	۵ نفر	فارسی، پیامهای آسمان، علوم تجربی، ریاضی
طرح سوال توسط دبیرانی غیر از دبیر مربوطه	-دانش آموز در طول ترم تحصیلی با معلمش در ارتباط بوده و اینکه کجای کتاب مثلاً برایش مهم تر است آشنا است. طرح سوال توسط یک دبیر دیگه دانش آموز را مجبور می کنه با دقت به مطالب گوش بده و همه جای کتاب را بخواند.	۵ نفر	ریاضی، زبان خارجه، علوم تجربی
سنجش هم کلاسی	-در طول ترم تحصیلی گاهی از همکلاسیها می خوام که از سایر دانش آموزان سوال درسی بپرسن. بدلیل حس رقابتی که بین آنها هست، نمی خوان نمره پایینی از دست همکلاسیشون بگیرن و باعث میشه بیشتر تلاش کنن.	۴ نفر	پیامهای آسمان، علوم اجتماعی، فارسی،
مقاله پایانی	-من برای نمره مستمر کلاسی، به موضوعی را تعیین می کنم و از هر دانش آموز می خوام که یک مقاله ۱ صفحه ای درباره ش بنویسه.	۲ نفر	فارسی، پیام های آسمان و قرآن

سبب می شود که آموزش و ارزیابی به سمت «انصاف» پیش برود.

هنگام پاسخ به این سوال کلیه معلمان از تجارب زیسته خود چنین نقل می کردند که «آموزش مجازی محض سبب تورم نمره شده و علیرغم آنکه دوران مجازی سبب شناسایی فرصتها و مزایایی شد و نمی توان در دوران آموزش های پسا کرونا از این مزایا چشم پوشی کرد اما نمرات ماخوذه ی غیرواقعی می تواند سبب شکلگیری پدیده اهمالکاری و کم سواد علمی و آسیبهایی برای جامعه علمی در دراز مدت شود».

با توجه به متن مصاحبه ی معلمان، برای بهبود کیفیت و کارایی ارزیابی آموزشهای مجازی و ترکیبی، بهره گیری اصول ذیل مورد تاکید معلمان متوسطه اول بود:

سوال چهارم) چه مدلی برای ارزشیابی آموزشی بر مبنای تجارب زیسته معلمان می توان ارائه داد؟

قبل از شرح پاسخ معلمان به این سوال لازم به ذکر است که منظور از مدل در این تحقیق «مدل هنجاری» می باشد به آن دسته از مدل هایی اطلاق می شود که می کوشند نشان دهند که برای تحقق خواسته ای چه باید کرد.

با توجه به تجارب زیسته معلمان متوسطه اول استان خراسان شمالی می توان اذعان کرد که در آموزشهای ترکیبی پسا کرونا باید از روشهای ارزیابی ترکیبی و متعدد استفاده نمود تا بتوان بین سبکهای یادگیری فراگیر، اقتضائات موضوعات درسی و روشهای ارزیابی تناسب بیشتری برقرار نمود. استفاده از روشهای ارزیابی جایگزین

جدول ۶-مدل هنجاری ارزیابی در آموزش مجازی و ترکیبی

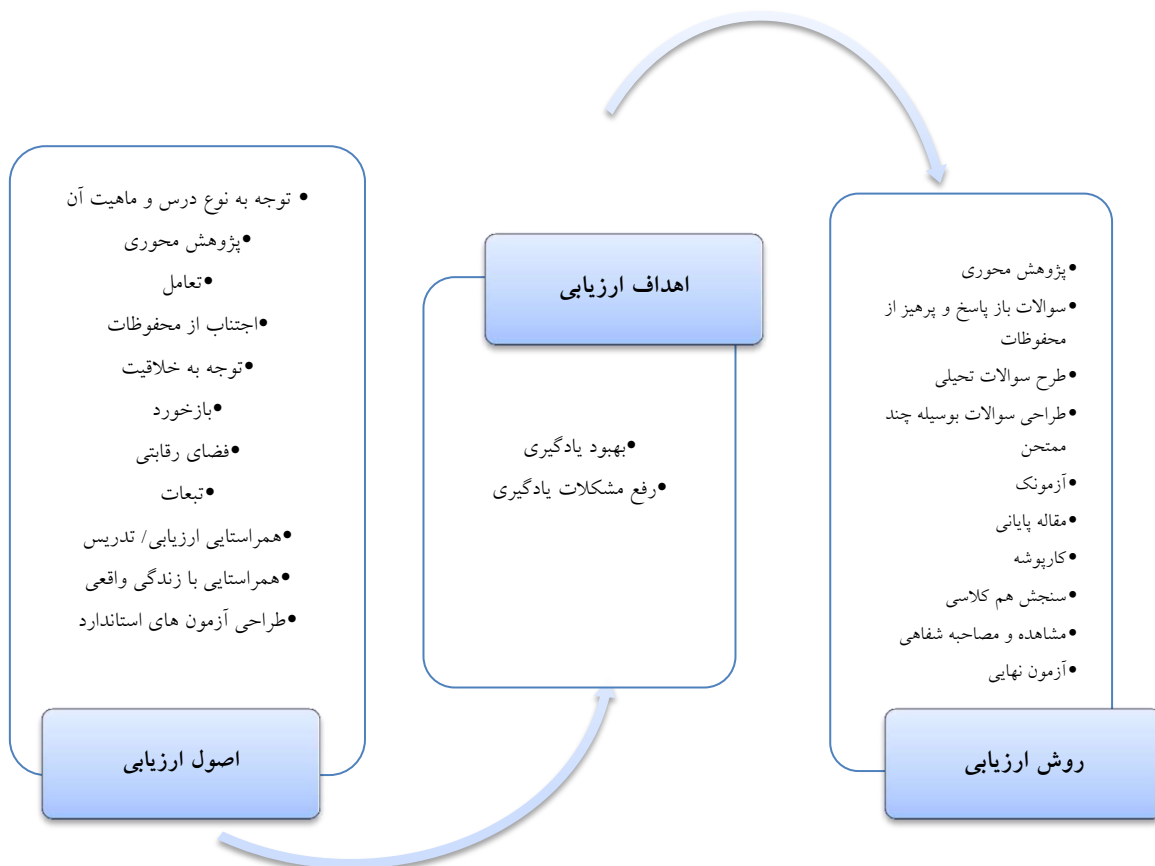
مضامین	شواهد	فراوانی	درس مربوطه
پژوهش محوری	چند نمره از نمره نهایی درس را به امر تحقیق و پژوهش اختصاص دهم.	۲۰ نفر	کلیه دروس
تعامل معلم-شاگرد	ارتباط صحیح معلم با دانش آموز نقش مهمی در یادگیری فراگیر و حتی تعهد اخلاقی فراگیر داره، چه ارتباط آموزشی و چه عاطفی. من معتقدم دانش آموزی که معلمش را دوست داره، کمتر دست به کارهای غیر اخلاقی مثل تقلب و...میزنه.	۱۵	کلیه دروس
اجتناب از ارزشیابی از محفوظات (سوالات تحلیلی)	-فقط سوالاتی نپرسیم که محفوظات طوطی وار دانش آموز را بسنجد	۱۴ نفر	کلیه دروس

تحلیل تجارب زیسته معلمان در دوران کرونا و ارائه مدل کاربردی برای اجرای فرایند ارزشیابی در آموزش ... / اسماعیلی شاد

توجه به خلاقیت و نوآوری دانش آموزان	سوالات بگونه ای طراحی شود که چند پاسخ داشته باشد و یا ارزشهای مختلف بشود به جواب رسید.	۱۲ نفر	کلیه دروس
ارائه بازخورد	- آگه دانش آموز مشکلات درسی اش را درک کند می تواند در آزمونهای بعدی موفق شود.	۱۱ نفر	پیامهای آسمان، مطالعات اجتماعی، زبان خارجه، علوم تجربی، فارسی، ریاضی
فضای رقابتی	آگه بین دانش آموزان رقابت سالم برای کسب نمره بهتر وجود داشته باشد، حداقل حسنش اینه که دیگه به همدیگه تقلب نمی رسانند.	۸	ریاضی، علوم، زبان، عربی، فارسی
تبعات مثبت و منفی	- آگه دانش آموزی بداند که بین دانش آموزی که درس می خونه، موفقه با بقیه فرق وجود دارد، حتما تلاش بیشتری می کند. - آگه برایم محرز بشه که دانش آموزی تقلب کرده، حتما به والدین گزارش میدم. آگه تکرار بشه به مسئولین مدرسه و همین مساله ترس از آبرو خیلی تاثیر داره روی رفتار شاگردانم.	۶ نفر	زبان، عربی، پیامهای آسمان، علوم اجتماعی، ریاضی
همراستایی محتوای ارزیابی و نحوه تدریس معلم	- معلم باید از دانش آموز به میزانی که تدریس کرده، انتظار داشته باشد نه بیشتر. - من از دانش آموزانم تا همان میزانی که تدریس کرده ام، انتظار دارم. آگه من به هر دلیلی فرصت نکردم، بخشی از کتاب را کامل تدریس کنم، نباید از دانش آموز خودم انتظار درک کامل اون بخش را داشته باشم.	۵ نفر	زبان خارجه، عربی، پیامهای آسمان و قرآن
توجه به نوع و ماهیت درس	- در درس من بهتره که آزمون حضوری باشه چون ممکن است برای دانش آموزان سوالی مطرح بشه یا نیاز به توضیح باشه که در فضای مجازی این امکان وجود نداره که مدام میکروفن تک تک بچه ها را روشن کنم و یا شاید نتوانم بطور دقیق براشون توضیح بدم.	۵ نفر	ریاضی، علوم
ارتباط با زندگی واقعی	- مهم اینه که دانش آموز درک کنه این مطالب به چه دردی در زندگی آینده ش می خورد؟	۴ نفر	پیامهای آسمان، مطالعات اجتماعی، فارسی
آزمونهای پیشرفت تحصیلی میزان شده	- معلمان باید در کارگاه های روش تحقیق و سنجش شرکت کنند. بعضی وقتها احساس میشه سوالات ازمون استاندارد نیست.	۳ نفر	ریاضی، علوم تجربی

با عنایت به موارد فوق می توان شکل ۱ را به عنوان مدل پنداشتی ارزیابی در آموزش های مجازی و ترکیبی ارائه داد.

شکل ۱- مدل پنداشتی ارزیابی در آموزشهای مجازی و ترکیبی

بحث و نتیجه گیری

بزرگترین دغدغه نظام های آموزشی در مورد ارزشیابی در فضای مجازی، مسئله اخلاق در ارزشیابی و در نتیجه قضاوت عادلانه در مورد میزان کسب شایستگی های دانش آموزان خواهد بود. بدون شک آخرین مرحله ماراتون آموزشی، یعنی اجرای ارزشیابی و قضاوت در مورد شایستگی های دانش آموزان، آن هم در کلاس های مجازی به عنوان اولین تجربه در مقیاس ملی نیز خالی از خطا و اشتباه نخواهد بود، ضمن اینکه تجارب دست اندرکاران نظام آموزشی در این رخداد، بسیار با ارزش خواهد بود زیرا داده های به دست آمده در صورت یک پیمایش میدانی می تواند تجارب موفقیت آمیز، ناموفق، ابتکارات فردی معلمان، تلاش های سیاستگذاران آموزشی، تاثیرات روانی چنین رویکردی بر دانش آموزان و خانواده های آن ها را به تصویر بکشد که بدون شک در برنامه ریزی های آتی آموزش های مجازی بسیار مفید

خواهد بود. در نتیجه باید از این فرصت به اجبار پیش آمده، حداکثر استفاده را نمود (مهربان، ۱۳۹۹). تحقیق حاضر نشان می دهد که معلمان از روش های متنوعی برای افزایش کارایی و تامین اهداف ارزشیابی استفاده می نمایند. با عنایت به یافته ها، توجه به محاسن آموزش مجازی در عین دقت برای حذف نقاط ضعف و مشکلات مربوطه، در فرایندهای آموزش پسا کرونا امری الزامی و اجتناب ناپذیر است. داده های حاصل از تجارب معلمان حائز این نکته است که در فرایند ارزیابی ضمن رعایت اصول و هنجارهای ارائه شده در جدول ۶ باید به نوع و ماهیت درس نیز توجه نمود. بر این اساس شیوه ارزیابی نه بر اساس یک فرایند از پیش تعیین شده بلکه بر اساس ماهیت درس، اهداف آن و شیوه تدریس تعریف گردد. بر این اساس با توجه به اطلاعات جدول ۵ معلمان متوسطه اول در ارزیابی های خود می بایست از روش های

شود. به این منظور بایستی معلم در فرصتهایی که در جریان تدریس پیش می آید گفتگوهای اخلاقی با دانش آموزان داشته باشد.

برخی محدودیتهای پژوهش حاضر عبارتند از:

۱- این تحقیق در استان خراسان شمالی انجام شد و از آنجایی که حالات هیجانی و روانشناختی و آموزش و یادگیری تحت تاثیر مولفه های فرهنگی و اجتماعی و جغرافیایی نیز می تواند باشد فلذا تعمیم آن به سایر جوامع باید با احتیاط صورت پذیرد.

۲- جامعه آماری تحقیق فقط دبیران متوسطه اول می باشد.

۳- فقط از مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شد و از سایر ابزارهای گردآوری داده ها مانند مشاهده مستقیم استفاده نشد.

۴- فقط از روش تحقیق کیفی استفاده شده است و از روشهای کمی و آمیخته استفاده نگردید.

منابع

البرزی، محبوبه؛ محمدی، مهدی؛ ناصری جهرمی، رضا؛ صفری، مریم؛ میرغفاری، فاطمه. (۱۴۰۰). تجارب معلمان دوره ابتدایی از چالشهای تغییر آموزش سنتی به آموزش مجازی در دوران شیوع ویروس کرونا. مطالعات آموزش و یادگیری، ۱۳ (۱): ۱-۱۹

امیرلطیفی، رخساره سادات. (۱۳۹۹). شناسایی چالشها و فرصتهای آموزش مجازی. اولین همایش ملی آموزش های مجازی در حوزه آموزش و پرورش، رفسنجان

حاجی زاده، انور؛ عزیزی، قادر؛ کیهان، جواد. (۱۴۰۰). تحلیل فرصت ها و چالش های آموزش مجازی در دوران کرونا: رهیافت توسعه آموزش مجازی در پسا کرونا، تدریس پژوهی، ۹ (۱): ۲۰۴-۱۷۴

مبتنی بر پژوهش، سوالات تفکر برانگیز (تحلیلی)، پرسش کلاسی، آزمون شفاهی و کار پوشه استفاده نمایند.

افراد مورد مصاحبه در رشته های ریاضی، علوم تجربی و زبان انگلیسی به معلمان همکار خود پیشنهاد نمودند که ارزیابی توسط ممتحن دیگری انجام شود. این امر این حسن را دارد که دانش آموزان را وادار می کند تا با دقت به مطالب ارائه شده گوش دهند و محتوای تدریس شده را به خوبی فراگیرند تا با تسلط بر محتوا و روشها در آزمونهای مختلف طراحی شده توسط افراد مختلف موفق شوند. یکی دیگر از نکات مورد اشاره معلمان متوسطه اول، ایجاد فضای رقابتی سالم در بین دانش آموزان بود. سنجش توسط سایر همکلاسیها، روش مورد اشاره این افراد بود تا بدین طریق بتوان دانش آموزان را ترغیب کرد که تلاش مضاعفی در انجام تکالیف درسی خود داشته باشند.

نکته ای که می توان در انجام ارزیابی های ترکیبی به معلمان فارسی و پیام های آسمان توصیه نمود استفاده از مقاله پایانی می باشد تا بدین نحو دانش آموزان به صورت خود راهبر به مطالعه و تحقیق پیرامون موضوع درس پرداخته و از زوایا و منابع مختلف به مساله بنگرند. با عنایت به یافته ها پیشنهاد می گردد:

- معلمان از روشهای مختلف برای ارزیابی یادگیری دانش آموزان استفاده کنند.

- شیوه ارزیابی بر اساس ماهیت درس و اهداف آن تعریف گردد.

- به جای تاکید بر محفوظات در هنگام ارزیابی، سوالات بگونه ای طراحی شود که سطوح بالاتر یادگیری سنجیده شود.

- یکی از موارد اثر گذار بر بهبود یادگیری و بازده ارزشیابی، استفاده از ظرفیت والدین است. اهرم نظارتی و هدایتی والدین در این زمینه می تواند موثر باشد.

- در آموزش مجازی، بخش مهمی از مسئولیت یادگیری بر عهده دانش آموز است لذا باید حس مسئولیت پذیری دانش آموز در قبال یادگیری و تعهد اخلاقی او رشد داده

فرنوش، غلامرضا؛ غلامحسین؛ حسینی ذیجود، سید رضا؛ درستکار، روح الله؛ جلالی فراهانی، علیرضا. (۱۳۹۹). شناخت کرونا ویروس نوین-۲۰۱۹ و کووید-۱۹ بر اساس شواهد موجود (مطالعه موردی). طب نظامی، ۱۱(۱): ۱-۱۱

فضل الهی علمداری، وحیده. (۱۴۰۰). ارزشیابی موثر در آموزش فیزیک با رویکرد یادگیری ترکیبی با تجربیات آموزشی دوران پاندمی کووید-۱۹، بیستمین کنفرانس آموزش فیزیک ایران و دهمین کنفرانس فیزیک و آزمایشگاه: ایلام

قنبری، سالار؛ رزقی شیر سوار، هادی؛ ضیایی، محمد صادق؛ مصلح، مریم. (۱۳۹۸). ارائه مدل ارزیابی آموزش الکترونیکی در واحد الکترونیکی دانشگاه آزاد اسلامی، تحقیقات مدیریت آموزشی، ۱۱(۱): ۷۵-۹۹

کشمیری، فاطمه؛ حیدری، عاطفه سادات. (۱۴۰۰). مروری بر انواع روشهای ارزیابی الکترونیکی. افق، انتشار آنلاین از تاریخ ۲۱ دی ۱۴۰۰

محمدی پویا، سهراب. (۱۳۹۹). آموزش و پرورش و کرونا: چالشها، ارزیابی اقدامات، تحولات پسا کرونا و سیاستهای گذار از بحران. تهران: پژوهشکده حکمت مصیبه اردکانی، ملیحه؛ رضاپور میر صالح، یاسر؛ بهجتی اردکانی، فاطمه. (۱۴۰۰). مشکلات و چالش های آموزش مجازی در دوران شیوع کرونا در مقطع ابتدایی، آموزش پژوهی، ۷(۲۷): ۶۵-۷۹.

معاونت آموزشی دفتر برنامه ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. (۱۳۹۹). نکته های اساسی در حفظ کیفیت آموزشی دانشگاههای کشور در شرایط مقابله با کرونا. تهران: دفتر برنامه ریزی آموزش عالی.

مهربان، زهرا. (۱۳۹۹). ارزشیابی، گام آخر در آموزش مجازی، دسترسی آنلاین <http://oerp.ir/baztab>

میرزایی، حسین (۱۳۹۹). ما و کرونا: تأملی در باب نسبت آموزش عالی، علم و بحران کرونا، جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

رضایی، علی محمد. (۱۳۹۹). ارزشیابی از آموخته های دانشجویان در دوران کرونا: چالش ها و راهکارها، روانشناسی تربیتی، ۱۶ (۵۵): ۲۱۴-۱۷۹

ساداتی لیلا، نوری زهرا، حاج فیروزآبادی مرجان، آب جبار رعدنا. (۱۴۰۰). تبیین تجارب اساتید دانشگاه از چالش ها و فرصت های آموزش مجازی در دوران بحران کووید ۱۹: یک مطالعه کیفی. توسعه آموزش در علوم پزشکی؛ ۱۴ (۴۲): ۱-۱۰

سلیمی، سمانه؛ فردین، محمد علی. (۱۳۹۹). نقش ویروس کرونا در آموزش مجازی، با تأکید بر فرصتها و چالشها. پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۸ (۲): ۶۰-۴۹

شهرآبادی، عفت؛ رضاییان، محسن؛ حقدوست، علی اکبر. (۱۳۹۲). پیش بینی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی بر اساس تجربه دوره تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، گام های توسعه در آموزش پزشکی، ۱۰(۴): ۳۶۷-۳۷۵

صالحی عمران، ابراهیم؛ سالاری، ضیاء الدین. (۱۳۹۱). یادگیری ترکیبی؛ رویکردی نوین در توسعه آموزش و فرآیند یاددهی/یادگیری. راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۵ (۱): ۷۵-۶۹

عباس زاده، آزاده؛ سلیمانی شکور، سونا؛ صفری، صدیقه. (۱۴۰۰). تحلیل و بررسی چالشها و راهکارهای آموزش و ارزشیابی مجازی در دوران همه گیری کرونا در دوره ابتدایی، اولین کنفرانس بین المللی علوم تربیتی، روانشناسی و علوم انسانی

عباسی، فهیمه؛ حجازی، الهه؛ حکیم زاده، رضوان. (۱۳۹۹). تجربه زیسته معلمان دوره ابتدایی از فرصتها و چالشهای تدریس در شبکه آموزشی دانش آموزان (شاد): یک مطالعه پدیدارشناسی. تدریس پژوهی، ۸(۳): ۲۴-۱

عباسی کسانی، حامد؛ شمس مورکانی، غلامرضا؛ سراجی، فرهاد؛ رضایی زاده، مرتضی. (۱۳۹۸). ابزارهای ارزشیابی یادگیرندگان در محیط یادگیری الکترونیکی، رشد فناوری، ۱۶(۶۱): ۳۳-۲۳

resource for health education in developing countries. *Global health promotion*, 25 (3), 74-76.

Mayadas, A. F., Bourne, J., & Bacsich, P. (2009). Online education today. *Science*, 323 (5910), 85-89.

Ramon-Munaz R. (2015). The evaluation of learning: a case study on continuous assessment and academic achievement. *Journal of Procedia ° Social and Behavioral Sciences*, 196:149-157.

Spitzer M. Masked education? The benefits and burdens of wearing face masks in schools during the current Corona pandemic. *Trends Neurosci Educ*. 2020 Sep;20:100138. doi: 10.1016/j.tine.2020.100138.

Anas, A. (2020). Perceptions of Saudi students to blended learning environments at the University of Bisha, Saudi Arabia. *Arab World English Journal*, 6, 261-277

Derouin RE. (2005). E-learning in organization. *J Manag* 31(1):920-40

Dixson, M., D. (2010). Creating effective student engagement in online courses: What do students find engaging? *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 10(2): 1-13.

Kehrwald, B. (2008). Understanding social presence in text-based online learning environments. *Distance Education*, 29(1), 89-106.

Liyanagunawardena, T. R., & Aboshady, O. A. (2018). Massive open online courses: a

---

Quarterly Journal of Educational Psychology Skills

Islamic Azad University Tonekabon Branch

Vol. 13, No. 1, spring 2022, No 49

Journal of Educational
Psychology

Analyzing the lived experiences of teachers during the Corona era and presenting a practical model for the implementation of the evaluation process in post-corona combined education

Behrang Esmaeilishad^{1*}

1) Assistant Prof, Department of Educational Sciences, Bojnourd branch, Islamic Azad University, Bojnourd, Iran

---

Abstract

The purpose of the research was to analyze the lived experiences of teachers during the Corona era and provide a practical model for implementing the evaluation process in post-Corona combined education. In terms of purpose, the research was applied, and in terms of method, it was a qualitative study that was conducted in a phenomenological way. The statistical population included all the first secondary teachers of North Khorasan province in the academic year of 1400-01, numbering 1478 people. 20 people were selected as a statistical sample using the snowball sampling method. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using the Colisei method. According to the results, the opportunities of virtual education are: teacher-oriented opportunities (improving media literacy, eliminating expensive traffic, making the teaching environment attractive, increasing the dignity of the teacher); Family-oriented opportunities (more involvement of parents with students' homework, promotion of media literacy, elimination of costly transportation), student-oriented opportunities (compensation for academic backwardness, expansion of learning resources, promotion of media literacy, elimination of costly transportation, promoting the spirit of cooperation, self-directed learning, research-oriented). The challenges are: aimed at the teacher (lack of sufficient equipment, the cost of internet packages, weak communication, etc.), aimed at the family (lack of familiarity with the lessons and how to teach them, poor information literacy, internet costs), aimed at Student (lack of internet access, cost of internet packages, weak emotional connection between teacher and student, complete lack of learning, computer anxiety and academic procrastination). The following principles were suggested for the method of evaluation: attention to the type of lesson, research-oriented, interaction, avoiding reservations, attention to creativity, feedback, competitive environment, consequences, alignment of assessment/teaching, alignment with real life, design of standardized tests. The suggested evaluation methods are: research-oriented, open-ended questions and avoiding reservations, designing research questions, designing questions by several examiners, quizzes, final essay, workbook, peer assessment, oral interview and final exam.

Keywords: virtual education, assessment, first secondary teachers, phenomenology.
